

De actuele stand van onderzoek in de homeopathie

In dit verslag over de stand van het homeopathie-onderzoek worden de onderzoeksgebieden health services research, gerandomiseerde gecontroleerde klinische studies, meta-analyses en fundamenteel onderzoek samengevat.

Dit moet een bijdrage leveren aan de discussie binnen de homeopathie over de noodzaak van onderzoek, over de betekenis van individuele onderzoeksgebieden en -methoden en hun rol voor de toekomstige onderzoeksstrategie.

Maar ook voor de discussie binnen de totale geneeskunde en voor het publiek stellen wij deze actuele stand van het wetenschappelijk onderzoek ter beschikking.

Terwijl de conventionele ontwikkeling van medicamenten op onderzoek berust, dat zich dan in de geneeskundige praktijk moet bewijzen, is de homeopathie in eerste instantie een succesvolle geneeskundige praktijk, die zich in het wetenschappelijk onderzoek moet bewijzen.

Health services research studies in de homeopathie in de dagelijkse praktijk vertonen klinisch relevante verbeteringen van symptomen en levenskwaliteit, vaak vergelijkbaar met die van conventionele therapieën; maar er worden minder bijwerkingen gemeld. In de helft van alle gezondheids-economische evaluaties gaat de homeopathie met minder kosten gepaard. Een causaal verband tussen geneesmiddeltherapie en therapieresultaat kan om methodologische redenen echter uit deze studies niet worden afgeleid.

De hier onderzochte **gerandomiseerde gecontroleerde klinische studies** (uitsluitend methodologisch hoogwaardige studies in geïndividualiseerde homeopathie met hoge potenties) geven, in overeenstemming met vroegere onderzoeken, aanwijzingen voor een superioriteit van klassieke homeopathie in vergelijking met placebo, dus voor een specifiek effect van hoge potenties. Een definitief wetenschappelijk oordeel is wegens de heterogene verzameling van studies en het geringe aantal kwalitatief hoogstaande studies echter momenteel niet mogelijk.

Een beoordeling van de **meta-analyses** in de homeopathie laat overwegend statistisch significante resultaten ten opzichte van placebo zien, die op een specifieke werkzaamheid van gepotentieerde geneesmiddelen wijzen. Afhankelijk van de gebruikte selectiecriteria worden hierbij verschillende studies in de evaluatie opgenomen. Het merendeel van de studies, ook van de methodologisch hoogwaardige, wijst in alle onderzochte reviews (incl. Shang et al.) op de superioriteit van de homeopathische therapie ten opzichte van placebo. Deze bevindingen worden door de auteurs van de desbetreffende meta-analyses ten dele sterk gerelativeerd. De aangevoerde voorbehouden, b.v. ten aanzien van de studiekwaliteit, beantwoorden hierbij niet altijd aan de gebruikelijke wetenschappelijke standaarden en daarnaast wijzen ze met nadruk op een verondersteld gebrek aan plausibiliteit van de werkzaamheid van hoog-gepotentieerde geneesmiddelen.

In het **fundamentele onderzoek** bevinden zich veel kwalitatief hoogwaardige studies, die specifieke effecten ook voor hoge potenties lieten zien, daaronder inmiddels ook onafhankelijk gerepliceerde experimentele modellen. Voor het fysisch-chemisch-farmaceutische evenals voor het biologische werkingsprincipe zijn er eerste empirische aanwijzingen, maar nog geen volledig doordachte theorie.

Een **samenvattende beoordeling** van klinische onderzoeksgegevens bewijst in voldoende mate dat een homeopathische behandeling een therapeutisch nut (effectiveness) heeft.

De resultaten van talrijke placebogecontroleerde studies evenals experimenten uit het fundamentele onderzoek spreken daarnaast voor een specifieke werking (efficacy) van gepotentieerde geneesmiddelen.

Met het oog op de toekomst zijn er veel belangrijke open onderzoeksgebieden – met name:

- Fundamenteel onderzoek ter optimalisering van de laboratoriummodellen en ter begrip van het werkingsprincipe
- Onafhankelijke replicaties van studies in klinisch en fundamenteel onderzoek
- Onderzoek van de homeopathische zorg in de dagelijkse praktijk, ook in combinatie met conventionele geneeskunde
- Gezondheids-economische analyses, die kosten en baten evalueren (kosteneffectiviteit)

Presidium van de Wissenschaftliche Gesellschaft für Homöopathie (WissHom)

Köthen (Anhalt), mei 2016